

På spot etter den unge kunstmaleren Kjell Aukrust

I Rørosbankens rikholdige samling av kunst med Rørosmotiv er det også et maleri signert Aukrust 42. Motivet er fra Hauan. Maleriet kjøpte Rørosbanken for noen år sida.

Et bilde av maleriet ble vist til Kjell Aukrust som fortalte litt om da han og kameraten Anders Krigsvold låg på Røros og malte noen uker sommerene 1941 og 1942. Det var vanskelig i hovedstaden, så det var godt å komme ut av byen.

På Røros malte de mange bilder, en meieribestyrer kjøpte 6 usett. Han skulle reise på ferie, så han ga beskjed om at de kunne settes under trappa i Sangerhuset. Det var mange som var interessert i de to kunstnerne. Redaktøren i Fjell-Ljom var bortom dem hver dag. Etter noen uker på Røros, reiste de begge åra til Lom og Bøverdalen og malte der.

*Kunstnerne inntar Bergstaden.
Signert: Aukrust Privat eie.*

I erindringsboka *Slipp ham inn* forteller Kjell Aukrust spennende sit første møte med Henrik Sørensen. Sørensen var en bekjent av Lars Aukrust, som da var stortingsmann og oppsøkte han for å sikre penger til Statens Kunstakademi. Faren beklaget seg over at Kjell bare ville tegne og dermed var det gjort. Samme dag var det besøk hos Alf Bjerckes Fargehandel og seinere kom anbefalingen fra Sørensen, 1936:

*Kjell Aukrust er eller skal bli maler -
Går på malerskole. Slipp ham inn.*

Så begynte han på Statens Kunstakademi, men da hadde han allerede vært elev på en malerskole. I Kjell Aukrust's kunstnerutdanning og -karriere ble maling et viktig grunnlag. Sammen med utdanninga var han en aktiv maler. Vi får noen glimt av dette i erindringsboka og dessuten i Galleri Aukrust av Finn Jor. Men Kjell Aukrust som maler har kommet i bakgrunnen i forhold til tegner, forfatter og oppfinner.

Men ett maleri er kjent fra denne perioden. De som besøker Aukrustsenteret blir minnet om hans tidlige malervirksomhet. Der henger det kjente maleriet Barn i skogen. Malt under krigen og antatt på høstutstillingen i 1945. Det er et maleri som både fascinerer og overrasker og det faktum at det er malt over et maleri som tilhørte

faren gjør det jo ikke mindre spennende. Ønsket om å male på lerret ble altså for sterk, slik at Sørlandsmotivet måtte vike for Barna i skogen. Barna i skogen er det eneste maleriet som er utstilt, men i Galleri Aukrust omtales også sjøportrett og portrettet av Kari.

Jor forteller også at fram til 1945 malte Kjell mange malerier, for det meste landskap som ble solgt oppover Østerdalen.

Det kunne være interessant å finne ut mer om den tidlige malervirksomheten og oppholdet på Røros. Opplysningen om at redaktøren i Fjell-Ljom var bortom kunstnerne hver dag, ga et interessant spor. En gjennomgang av aktuelle aviser kunne forhåpentligvis gi resultat.

Allerede tidlig på etterjulsvinteren 1941 føler en at en nærmer seg Aukrustaktiviteter.

5. februar melder avisen: Giktmaskin ankommet Alvdal, vi husker alle basaren på Meierisalen i Alvdal til inntekt for denne livgivende maskinen. Litt seinere meldes det også om opprettelse av et smørmeieri på Røros.

Det er dessuten tydelig at brødrene fra Storsteigen Landbruksskole vokser til, for midtsommers forteller Fjell-Ljom at Odd Aukrust har fått ren laud til økonomisk embetseksamen, nemlig 2.15. Nokså enestående, kommenterer avisen.

Litt ute i juli har første kontakten mellom de tilreisende kunstnerne og redaktøren funnet sted:

To unge kunstmalere, den ene østerdøl, den andre gauldøl, ligger på Røros og maler Berg-stadmotiver om dagen. Det er Kjell Aukrust, sønn av landbruksskolestyrer

Aukrust i Alvdal og Andres Krigsvold fra Singsås. De er kamerater fra Statens håndverks- og kunstindustriskole, hvor de har den kjente kunstneren Per Krogh som hovedlærer. Krigsvold gikk i vinter på Statens kunstakademi hos prof. Revold. Aukrust forsøkte seg derimot i reklamefaget, men det ble han lei av, sier han, og til vinteren går vel veien til Kunstakademiet for ham også.

Nå har de allerede vært på Røros ei tid og malt en rekke bilder. De skal etterpå til Lom i Gudbrandsdalen. Redaktøren har nok sett på produksjonen og siste kommentar er interessant i ettertid:

Vi tør nok si at de begge er lovende kunstnere.

Men Krigsvold og Aukrust er ikke aleine, det er mange som søker til Røros og kunstmalerne er like begeistret for Bergstaden samme hvem de er, to svenske kumstnere A. Meyer og Logisch, var der samtidig med Aukrust og Krigsvold.

Men det er også mer bofaste kunstnere der. Roar Matheson Bye som allerede var etablert som kunstner, med sommerbolig på Røros, hadde naturlig nok nyttige forbindelser og tok med seg Krigsvold ut til en venn i Bergstaden som kjøpte det for et par hundre kroner.

Den beskjedne kunstneren kunde utvilsomt fått atskillig mer for dette bildet under større forhold, kommenterer Fjell-Ljom.

Matheson Bye inviterer imidlertid Krigsvold sammen med Aukrust til å holde utstilling i Trondhjem Kunstforening til vinteren, der han er sekretær. Men det ser ikke ut til at det ble noe utstilling i Kunstforeningen. Så forlater de Røros og drar til Lom.

Vi blir oss fram til neste sommer og i juli finner vi på nytt Kjell Aukrust på Røros:

Den unge, lovende kunstmaleren Kjell Aukrust fra Alvdal er kommet til Bergstaden i sommer også for å male Røros-bilder.

Han har brukt vinteren aktivt og avisen har også blitt bedre kjent med hans virksomhet.

Han vil være godt kjent som illustratør i ukeblad og julehefter, et arbeid som han særlig driver om vinteren, mens han om sommeren maler ute, som de fleste kunstnerne jo pleier å gjøre det.

Begeistring stiger

Kjell Aukrust vil sikkert nå langt. Han gikk og ventet på kameraten sin, Anders Krigsvold fra Singsås, da vi pratet med ham. De var her opp i fjor sommer også og malte og dro etterpå til Jotunheimen. Det er tanken å gjøre likeens i år.

Det ble altså ikke noe utstilling i Trondheim i 1941, men i løpet av juli 1942 skjer det noe:

Maleriutstilling?

En innsender skriver til FjellLjom:

Når en legger merke til de mange unge kunstmalerne som no arbeider på Røros får en uvilkårlig lyst til å spørre om de kunde tenke seg muligheten av å holde en utstilling, så vi fikk se arbeidene deres samlet.

Interessert.

Vi har sjøl vært inne på den samme tanken, og vi har også snakket med flere av de unge kunstmalerne som no er samlet her, om saken. Kjell Aukrust og Anders Krigsvold er interessert og vil gjerne stille ut bildene sine, før de reiser omkring månedsskiftet. Ludvig Eggen sier seg også villig til å delta og Reidar Solli likeens.

Både Aukrust og Krigsvold har solgt bilder mens de har malt her oppe, og når det gjelder Eggen, så er bildene hans gjerne bestilt på forhånd, men det kan være morsomt med en utstilling likevel.

31. juli er det klart at det ønsket om en utstilling blir realisert.

Maleriutstilling.

Den bebudede maleriutstilling blir åpnet i Samgerhuset annen etasje i formiddag. De som deltar er østerdølen Kjell Aukrust, gauldølen Anders Krigsvold og rørosingene Ludvig Eggen og Reidar Solli – de var alle i går kveld travelt opptatt med å henge opp bildene. Utstillingen holder åpen til og med søndag.

Bare noen dager seinere kan avisen melde:

En stor del av bildene på maleriutstillingen solgt.

Ennskjønt det vel ikke er den heldigste tiden å holde maleriutstilling på, så hadde de fire unge kunstmalerne godt besøk på utstillingen sin i Sangerhuset, og det som enda bedre var, de solgte en stor del bilder.

Det var mange gode malerier å se på utstillingen – de aller fleste med Rørosmotiver. Bare Anders Krigsvold hadde noen som var malt annetsteds, nemlig tre/fire Gudbrandsdals- og Jotunheimbilder fra i fjor. Ellers hadde både han og Kjell Aukrust holdt seg til motiver i Bergstaden, mens Ludvig Eggen også hadde noen landskapsmalerier fra omegnen. Reidar Solli holdt seg til Bergstaden. Foruten maleriene stilte Krigsvold ut en rekke tusjtegninger, og Aukrust hadde noen tegninger tildels av humoristisk art.

Seinere får vi høre at Anders Krigsvold hadde solgt malerier for en 2-

3000 kr. Etter utstillingssuksessen på Røros reiser de to kameratene til Bøverdalen og Lom.

Det er interessant å få bekreftet at det er 60 år mellom Kjell Aukrusts to maleriestillinger, åpnet med 60 års mellomrom. Sangerhuset på Røros i 1942 og Aukrustsenteret med Kjell med pensel i 2001. Også på utstillingen på Skimuseet er det med en del malerier.

Men det er bare nye malerier som vises fram. For malerkarrieren som ble avbrutt i 1945 ble tatt opp att etter 50 år og produksjonen har vært imponerende, både i kvalitet, tema og antall. Nå er det pensel og palett som er kunstnerens redskaper, og forlydender gikk om at mens utstillingen sto i

Alvdal ble det produsert mange nye malerier.

Finn Jor gir i boka *Kjell Aukrust med pensel* avdekker mange interessante sider av Kjell som kunstmaler og presenterer kunst som ikke er tilgjengelig andre steder.

Nå får vi også vite litt mer om den tildige produksjonen. Også som maler var Kjell tidlig opptatt av hus og landskap. Det er hus på Røros, han er innom Husantunet og fjell og hus i Bøverdalen. Han er opptatt av husformer, tun og landskap og oppdaget kulturlandskapet lenge før det ble påaktet.

Per Hvamstad
Konservator
2560 Alvdal

Rørosmotiv. Signert Aukrust 42. Eier: Rørosbanken.